

Magyarok Háza, 2005.

Sajtótájékoztató

Születésem helye Bia, ideje 1947. december 17. Iskoláim voltak a József Attila Gimnázium (Budapest), a Dolgozók Gimnáziuma (Budapest), a 36. sz. Ipari Szakmunkásképző Iskola (Budapest) és a Pázmány Péter Hittudományi Egyetem Hittudományi Kara. 1969-ben kötöttünk házasságot, feleségem Kemény Ottilia. Öt gyermekünk van. 1970-től kisiparosként dolgoztam. 1983 óta szabad szellemi foglalkozású vagyok, mint keramikus és festőművész.

Kora kamaszkorom óta festek. Első önálló kiállításomat a torbágyi általános iskolában rendeztem 1962-ben.

A gimnáziumban dr. Domonkos Imre művészettörténész festőművész és Nagy Nándor festőművész-rajztanár, egykori ciszteri tanár tanítottak rajzra. Jártam még Zilahy György és Demjén Attila szakköreibe is. Annyira nyers, öntudatos, dacos és mindennek fölött ítélkező kamasz voltam, hogy nem juthattam el a főiskoláig, mert érettségit csak miniszteri engedéllyel – köszönhetően Domonkos Imre tanár úr segítségének – tehettem a Dolgozók Gimnáziumában. Abban az évben már meg is nősültem, s a kenyérkereset mindennek fölött elsőbbséget élvezett. Festésből a magam fajta akkor sem tudott megélni. Szerencsés véletlenek irányítottak a kerámiazás felé, amellyel akkor egzisztenciát tudtam teremteni.

Richter Jenő műhelyeiben tanultam ki a szakma alapvető gyakorlatát – az agyagkészítésből a kemenceépítés, a gipszelés, a mintakészítés, a formázás, mázazás, égetés komplexitását. (1967 – 1969) 1970-ben Budakeszin egy présházban fafűtéses kemencét építettem, és berendeztem egy kerámia műhelyt. Richter Jenő a formáit és termékei piacát nekem ajándékozta. A hetvenes évek közepétől én gyártottam a Virágértnek a háromszöglerű lábas virágtálakat. Önszorgalomból megtanultam a fazekalást.

Kun Éva – aki az agyag Maria Callasa – még főiskolás koromban költözött ide Budakeszire, s amíg nem volt műhelye, néha nálam dolgozott. Tőle is sokat tanultam. Az Ő segítségével bejárhattam a Főiskola könyvtárába, és a magas tűzű technológiák, valamint a porcelángyártás anyagismeretét, szakismeretét tanulmányoztam. A díszmű-árú készítésről ugyanis – piaci kényszerek miatt át kellett állnom a használati tárgyak gyártására. Ez már a nyolcvanas évek, amikor a budapesti, új szállodák megrendeléseire terveztem és kiviteleztem a mesterszakácsok egyedi igényeit.

A KŐPORC félporcelán masszájából – amelyik még a pécsi Zsolnay Vilmos receptjére épült – dolgoztam, és saját készítésű mázakat illesztettem hozzá. Ebből készítettem a Képcsarnok galériának kávé és teáskészleteket. Ebből a gyönyörű masszából fehér a fehérben képeket formáltam. Főleg Pilinszky János verseinek hatására. A szűkszavú, pontos spiritualitást, az eszköztelenség esetlegességének transzcendenciájával, az anyag térbeli egyszerűségében. Az 1989-90-es változások óriási lelkesedést, reménykedő tettekeszséget lobbantottak sokunkban. Ízibe kiállítás sorozatot rendeztem a régióban. A kudarc, hogy nemzetté válásunk, függetlenségünk csak az új gyarmatosítás mézesmadzagja volt – máig feldolgozhatatlan. Új uraink a volt funkcionáriusok lettek, s mindehhez alkotmányosságot biztosított a nemzetközi tőke, amely hazánkból szabad prédát, piacot csinált. A munkásokból, a középrétegekből, a becsületesekből koldusokat! A nyolcvanas évek végén nem tudtam volna elképzelni, hogy valaha olyan szegénység kiszolgáltatottja leszek, amelyben nem tudok családom számára alapvető megélhetést sem nyújtani. Hiszen volt szakmám, akkorra nemzetközi rangú műhelyem, tudásom, megrendeléseim, s ezt ellenszélben értem el. Soha nem tartoztam hatalmi érdekcsoportokhoz. A kommunistákkal szemben természetes ellenérzésem képtelenné tesz erre.

Amikor 1994-ben az ország visszaválasztotta egykori hóhérait, úgy döntöttünk feleségemmel, hogy mi még egyszer nem fogunk kommunista uralomban élni. Portugáliát választottuk emigrációnk helyéül, s mindketten négy évet tanultunk az ELTE portugál tanszékén.

94 ősztől kerámia szakköröket tartottam óvodákban, iskolákban, plébániákon, műhelyekben azzal a céllal, hogy agyagozás közben a gyerekeknek hittant, értékrendet, magyarságtudatot tanítsak a mesék, a népszokások, a hagyományok élményt adó ismertetése által – ha már a szüleiktől ilyeneket nem tanulhatnak. Évente négy-ötszáz gyerek várt örömmel vissza minden foglalkozásra. Ám ezt az iramot nem lehetett sokáig bírni, meg az intézmények némelyikében sem néztek engem jó szemmel. Mára csak három szakkör működik.

98-ban kiutaztam Portugáliába. Megnéztem, hogy lehet-e ott lakni. Lehet. Ott otthon vannak a portugálok. Nem puccos látszat uralkodik a fővárosban sem, hanem használható egyszerűség. Nem részletezem. Amit ott láttam, máig működteti eszméletemet, festésetemet. Algarvéba utazva Alentejo-t átlósan szeltem át, és a paratölgyek látványa megborzongatott. Friss, tavaszi zöldben kormos törzsekből kiágazó levéltelen gallykoronás, dombról-dombra nyúló erdők. Micsoda tűzvész lehetett itt nemrég! Vagy itt is úgy kaszálnak, mint nálunk a kárpótlási földeken, hogy felgyújtják az őszi gatz, hadd égjen a szomszéd szőlője, gyümölcsöse is? Mindenütt fekete törzsű fák. Kormosak az első ágvillákig.

Míg el nem mondta a vonaton valaki, hogy mi is ez a jelenség. Öt-, hétévente a törzsekről lenyúzzák a kérget. Az a parafa. S a törzs, amíg el nem kezd hámosodni, addig ilyen feketén nedvedző. Először csak az egzotikum szépségét festettem. Majd Portugália szimbolumaként.

Féléve már egyetemes jelentésű: A nép, a népek, a szegények megtestesítője. Akiket kizsákmányolnak, akiket nyúznak. A ki-szolgáltatottak. Akik mégis kibírják. Honnan kapnak hozzá erőt? Hát Jézus Krisztus nem ugyanez? Honnan kapta hozzá az erőt? Ahonnan a szegények. Ahonnan a paratölgy. Istentől. Eléfestettem a térdelő bárányt. Azután átalakult Éden fájává.

József Attila születésnapjának századik évfordulóján megnyitott kiállításom szülte ezt a gondolatot. József Attila egyenlő Ádám. Éva, egy örök Éva az örök élet vizét kínálja neki. Középen a fa. A tudás fája, a szenvedés fája. Ami a keresztfá. Azzá emeli az elé térdelő bárány. Én, aki festem a képen is a képet, ezek vertikális folytatása. Ha hátra lépek, szakadékba esem. Ha meghátrálok: a Csótány megérint a piros szegfűvel, a magyar szennyfűvel. Csak előre léphetek: a képbe. Amit festek.

Vagy arra sem, mert akkor fölborul, összetöröm. Horizontális irányban nincs mozgásterem. Csak vertikálisan. Csak fölfelé. Remélem.

2004. decemeber 5-én a kettős állampolgárságról szóló népszavazás gyalázatos mélységbe lökte a nemzetet. A trianoninál végzetesebb sebet kaptunk. Akkor idegen hatalmak kénye csonkított, most önkezünkkel végeztettek velünk halálos bűnt. Hiába szóltak az egyházak!

Remélem, lesz még olyan parlamentje az országnak, amelyik hazaárulással vádolja majd a fölbujtót.

Azóta úgy közlekedek itthon, mintha külföldön járnék. Akik megtagadták a leszakadt nemzettest magyarjait, engem is kiutasítottak az országból. Ám nem várom a szülőföldön maradás segélyprogramját, mint ahogy a határon kívüliek sem.

Szerencsére a táj nem hallgat a Csótányra. Az ismerősként üdvözl. Csak a haza vált múlttá és jövővé. Jelenleg hazátlan vagyok. Ha ugyan Isten országának polgára lehet hazátlan...

Amikor Portugália utolsó gyarmatállamai is függetlenné váltak, akkor egy év alatt tíz százalékkal nőtt az ország lakossága. Tízmillióról tizenegymillióra. Megoldották ezt a szociális feszültséget. Nem mondta rájuk a portugál miniszterelnök, hogy maradjanak a szülőhelyükön, majd küldünk pénzt nekik. Pedig azok hat- tízezer kilométer távolságból érkeztek.

Amikor először rendeztem kiállítást a portugáliai témájú képeimből – 2004 novemberében – az ICEP és a portugál nagykövetség részéről nagy megbecsülést tapasztaltam. Dr. Luis Filipe Castro Mendes, Portugália magyarországi nagykövete, és Joaquim F.L. Pimpao, kereskedelmi tanácsos az ICEP

részéről nagy szeretettel és barátsággal ödvözölte festészetemet, és felkarolták képeim sorsát. Algarvétól Perbálig II. c. Kiállításomat a Budapest Hilton Dominikánus Kerengőjében a nagykövet úr nyitotta meg. Az első kiállítás alkalmából pedig az ICEP fogadást adott számomra a Magyar Kultúra Alapítvány Házában.

A portugál tolerancia, a portugál emberek szelídsége számomra Perbálon visszaköszön.

Perbál és határa, a tájból sugárzó mediterrán, pannon génusz. Amíg be nem piszkolja e táj szerkezetét is a globalizálók kamatlába. Addig a földi mennyországot festhetem ott. Addig van hová menekítenem a bennem élő kis Jézust, mint Szent Józsefnek Heródes elől Egyiptomba.

Közelítés a megértéshez

(Előszó helyett)

Ki látta őt, az igazi arcát?

Ki ismeri az alkotó embert igazán?

Istenülő vágyaiba ki látott?

A „vakszívűek” és a „hidegszeműek” bizonyára nem.

A mesebeli legkisebb fiú eljött a biai gyermekvilágból. Vajon szarvassá változott-e? Anyjának, az Édesnek kellene itt megszólalnia: ő látta születésétől fogva királyfinak, táltosnak, mágusnak, nagyratörő álmok prófétájának.

A művészet, akár a halál „átruházhatatlan” — ahogyan Heidegger mondja. Ha van indíték, belső erő a létrejöttéhez, és az némi kifejező-készséggel párosul: megszületik a mű. De ezer és ezer, megfejthetetlen és titokzatos szálból szövődik. Távoli, beláthatatlan forrásból táplálkozik. Az ősök ritmusa az.

És a mai küldött, a késői utód, annyi mulasztások és tévedések és kísérletezések után itt áll előttünk. Szíve nappá lett, sugaras özönné, s a porszem is felfénylett sugarán — ahogyan talán Rilke fogalmazta.

Álomból és valóságból szőtt köntös Simon-mágus festőköpönyege.

Létezése árnyék a fény mögött. Sorsa a megszületésre, a győzelemre, az örömrre várók ezeréves sorsa. A megalázottaké és a megszomorítottaké. Kosztolányi számadásának büszke hőse. De álarcos. Bátor és büszke és álmot dédelgető hős. A várakozók, a készülődők és az útra máris készek boldogsága az övé. Csak az övéké.

Akkor és ott született, amikor és ahol a világrenddé lett hazugság (Kafka) kibontotta szárnyait. A huszadik század közepén, történelmi sorsfordulók idején. Menekülni kényszerült az ármány elől.

Hová lehetett? Legbiztosabbnak látszott a múlt és a magány. Emlékek és egyedüllét, gyermekidők és imádság. Így lett festészete és

kézművessége a befelé élő ember menedéke. Bukolikus, pásztori, idilli. Az ifjúság emlékezete az elbocsátó otthoni táj visszaváró harmóniája és csöndje felől. Az otthon, a mindenkori és örök család asztalára készült edények, a pasztell-színekben megpihenő lankás vidék. Ezekhez csatlakozott a személyes lét nyugtalanító drámáját sejtető angyal- és Jézus-ábrázolás. És néha: az ígéretes portugál tengerpart, mint kikötő.

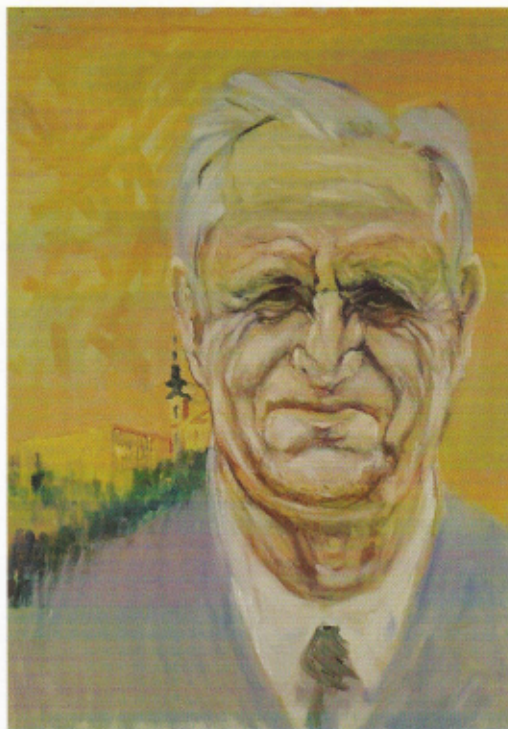
Apró falusi templomok és házacsákák, vigasztaló hegyi borospincék, szőlősorok álmodója. Portréi a megszenvedett arcú barátoknak állítanak emléket; barátság, hűség és tisztelet válogatta őket. A találkozások, az együttlétek enyhe mámore. Mert a lázas, teremtmény nyugtalan-ságtól izzó képírónk az alkotó szenvedély, s valami végzetes és örök vágy megszállottja. Tanúságtevője, *prófétája* — mondjuk ki mi is az anyai vágyat. Hol lángpallos (pümködsi tűz), hol csak szórólapát van a kezében, a szépséget szóró lapát (paratölgyek).

Azt kívánjuk, kedves mester: soha ne foglalkozzék a nemzethalál rémével, sem a történelem elmezavarásával, sem az írástudók árulásával — kizárólag és egyedül csak a Szépség dalnoka kívánjon lenni. Műveinek egyszerűsége, őszinte természetessége, minden hivalkodást és retorikát nélkülöző formája egyaránt dicsérik a műveket és alkotójukat. Hűen követik a Teremtő mintáját.

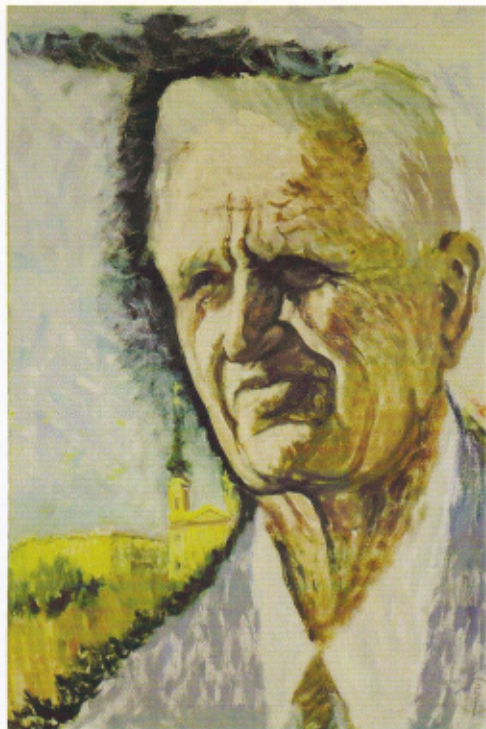
Az esztétikai értékrendbe illeszkedését Hans Urs von Balthasar megfogalmazása találóan adja: „...a műalkotás az alkotó által objektívnek és mások számára is igaznak tekintett világ-nézet kifejeződése; a művész ezt és nem önmagát kívánja megformálni, nem önmagát, hanem ezt akarja úgy bemutatni, hogy elfogadható, hihető legyen. A művész már csak ezért is egyszerre felfedi és elfedi magát: minthogy a *saját* szemléletét önti formába, felfed ugyan valamit önmagából, ám mivel lényegében egy megértett világot akar megmutatni, egyáltalán nem tartja fontosnak önmagát, és pusztán olyan közvetítőként tekint önmagára, aki nem törekszik arra, hogy maga is láthatóvá váljon.”

Ezt a teoretikus szemléletet látjuk érvényesülni Simon István eddigi munkásságában. Rejtőzködő lélek, befelé figyel, ő is tudja, hogy „nem volna szép, ha égre kelne az éji folyó csillaga”. Ezért ünnep számára az alkotás. A létezés mámore.

Kívánjuk, hogy maradjon hű eddigi önmagához!

Vasbányai Ferenc portré (34x50 cm olaj)

Vasbányai Ferenc (34x 50 cm olaj)

Hűség, alázat és dac (Simon István kiállítása elé)

Szeretettel köszöntöm az egybegyűlteket, akik a szépséget szomjazzák és vágyják!

Száz éve éppen annak, hogy Lyka Károly a nagy öreg művészettörténész megjelentette kis cikkét: Hogyan kell műtárlatot nézni?

Mi az a képírás?

Természetes, hogy én nem fogok erről mondani semmit, tehát sem a színekről, sem a valórról, sem pedig az árnyakról, kompozíciós szerkesztésről, amely végső soron a művész szubjektív, művészi szabadságának az adománya, vagy lehetősége, vagy szabadsága. Én az emberről szeretnék beszélni, és a sorsról. A művészsorsról. A művészsorsról a XX. század után és a XXI. század elején.

Három kulcsszava van, hogy rövid legyek. Az egyik a hűség. A másik az alázat és magány. A harmadik pedig a dac és az ellenállás.

A hűséghez természetesen Goethe szavát tudom igazulásul hozni, mert a kettőnk között levő barátság is ugyanazt a hűséget aposztrofálja. Hadd idézzem a Wilhelm Mester tanulóéveiből Goethe néhány sorát:

Semmi sincs önmagunkon kívül,
Egész magunkat oda kell adnunk.

Milyen üdvösséges állapotba jutathat bennünket a hűség! Mennyei bizonyosságot ad a mulékony emberi életnek. Ez a mi gazdagságunk legfőbb békéje.

Gondolom a művészetben is úgy áll a dolog, mint a szerelemben. Az, akinek itt a képeit látjuk, ennek a hűségnek volt birtokosa. Nem csak személy szerint hozzám, vagy barátaihoz, hanem elsősorban ahhoz az örökséghez, mely útjára indította. Nagyon érdekes: régi olvasmányokban találkoztam vele. Galeotto Marcionak Mátyás királyhoz írt figyelmeztető kis könyvecskéjének bevezetőjében, amelyben azt írja G. Marcio (ez leginkább hiányzik ma már a tanuló ifjúság neveléséből): „Mikor magamban meghánytam-vettem mi is volna megfelelő a te gyermeki korodhoz, eszembe ötlött királyi atyádnak némely bölcs, meg tréfás mondása és tette. Ugyanis az apák és ősök családi példái lelkesítik, és virtusai ösztökélik a fiaikat. Mire felnőnek, beléjük ivódnak az ősök példái. Ők is úgy gondolkoznak majd, hogy nem szabad az ősök erkölcsétől tágitani, és nehéz ügyekbe fürge lélekkel vetik bele magukat.”

Ezt az örökséget fürge és nehéz lélekkel vállalta Biatorbágy, vagy a Zsámbéki-medence, a falusi élet tisztasága, őszintesége és a mindennapi gondjai, és ez a hűség őszinteséggel, egyúttal a kettő egymásra vonatkoztatása az, ami ezeken a képeken megjelenik. Ha lehet tárgyiasítani egyáltalán a művésznak a szubjektív érzésvilágát. Amikor elment Portugáliába, ugyanazt kereste. Gondolta, hogy egy külső emigrációban talán békésebb, meghittebb, tisztább és vallásosabb környezetet talál. De aztán visszajött. És akkor maradt a belső emigráció. A külső emigráció helyett. Ezért a másik kulcsszava az ő egyéniségének számomra a magány, az egyedüllét, az alkotás csendje, az alázat. A XX. században, már a nagy nyugatos nemzedéken láthattuk, mit jelent az alkotó számára a külvilág, a közélet, a nyilvánosság, a publikáció és annak minden ármánya. A költő, aki megáll Rómában Marcus Aurelius szobra előtt, megfejtí ezt a titkot. Megfejtí azt a titkot, hogy az alkotás révület, az alkotás egy belső ügy, és ezért kettős életet kell élnie neki. Simon István is kettős életet élt. A megélhetés gondjai, öt gyermek felnevelése, a mindennapi nehézségek és gondok mellett néha elmehet a magányba és ott az álarcát leveheti. Kosztolányi, ebben a római császárhoz írt versében azt írja:

Messze vagyok már, messze röptem,
messze az olcsó, híg dudaszótól,
dél és nyugat között csapong az én lelkem,
mindig szabadabban.
Álarcomat itten elvetem, aztán
újra felöltöm,
s járok mosolyogva,
tanulva a tűrést,
a hosszú alázat gőgös erényét,
szenvedve a mocskot, rejtve riadtan
rongyokra szakított, császári palástom.

Mert mindenki császár, aki művész, mindenki király, nem csak Mátyás, akinek hatalma volt, nem csak politikai, hanem erkölcsi, és ezt nyilvánvalóvá teszi, hogy az a fejedelmi magány, amelyre szüksége van az alkotóművésznek, olyan, amelyről Kosztolányi találóan írja: tanulni kell a nyilvánosság előtt, az életben, a mindennapi gondokban a tűrést, amely a hosszú alázat gőgös erénye. És el kell rejtteni a palástot, és a palást mögött az embert, az embert, aki szenved. Ezt a szót nehezen mondom ki, mert szenvedve jönnek létre a művek.
És a harmadik szó a dac, amelyet az ő egyéniségéhez tudok kapcsolni. Az ellenállás. Minden nagy művészet ellenállásból születik.

Ide is találtam egy idézetet, amely talán, amikor született, ott volt nyomában ez a nagy gondolkodó, aki látta a jövőt, és az 1984-et megírta: Orwell. Orwell azt írja 1947-ben. „Én azért írok, mert van hazugság, amit tisztázni akarok, észrevételként, vagy van valamely hatóság, amiben fel akarom hívni a figyelmet, tehát mindenk előtt azt akarom, hogy meghallgassanak. Ám olyasmiről, ami nem szolgál valamicske esztétikai tapasztalattal, vagy nem ad művészi lehetőséget, nem tudok írni.”

Ezért nézem én kritikusan az ő politikai észrevételeit, az ő kicsit direkt objektivizált politikai felfogását, és ezért mondogattam neki, miközben ahányszor találkoztunk e megnyitót megelőzően: Hó, hó!

Az ő nagy iskolatársa volt Latinovits Zoltán. A későbbi művész korunk mételyére, a közönyre, Camus Közönyére megírta: még diákkorában megérintette. Egy egyetemi évfolyam kiadásában jelent meg ez a kéziratból kiemelt szöveg. Ehhez írja Latinovits Zoltán észrevételeit: „Meg kell fognunk életünk alkotó szellemét, és keservesen kell dolgozni. Illúziókat kell teremteni, hogy tovább tudjunk élni. A művészet illúzióteremtés. A továbbélés feltételének étke. Olyan, mint a természet maga, vagy olyan, mint az Isten maga. Élményt kell gyűjteni és summázni benyomásainkat. Keresni az igazi emberi arcot, a szívet, a gondolatokat.” Vagyis az a gondolat van itt is megfogalmazva a fiatal diáknak a tollából, ami Adynál gyakran előfordul, hogy a „mégsem” helyett győzzön a „mégis”. Ez a dac az, amely harmadikként, úgy érzem, a művész urat jellemzi.

Ezek után, az idill és az agónia feszültségében valóban hallgassuk meg a korunkra is szomorúan illő Radnóti Eclogáját!

Vasbányai Ferenc József (Zebi Tanár Úr) megnyitóbeszéde a Magyarok Háza Bartók termében, 2005. május 24-én

Simon István budai művész

Budai például a szó borvidéki értelmében. Perbál, Budajenő, Budakeszi, Bia kultúrája és nagy hangsúllyal az utóbbi két évtizedben újjáéledt szőlőkultúrája állandó témái, vagy talán inkább motívumai közé tartoznak. Nem véletlen ez persze, mert hiszen régi budakeszi lakosról van szó.

A szőlő és a bor azonban messze több nála, mint téma, vagy motívum, de erről majd egy kicsit később szóljunk.

A szőlő és a bor, ezt mindenki tudja, archetipikus jelentőségű, azaz az ősformákhoz tartozik mind a szellemi, mint pedig az anyagi kultúrában. Dicséretét zengi, ki-ki a maga hangján Anakreoóntól és másfelé forduló, késői követőitől a magyar irodalomig és tudományig, elég, ha csak Máraira, Hamvas Bélára, vagy Szekfü Gyulára utalok, de idézhetném itt akár ükapámat, Entz Ferencet is, aki a magyar borászati tudomány és felsőoktatás apostola és megalapítója volt, történetesen nem is messze innen, a Ménesi úti vincellériskola igazgatójaként.

E tekintetben tehát ismét Budán vagyunk.

És, ha már ide jutottunk megemlítem azt is, hogy Simon István éppen Budán tanult, már, ami a középiskolai tanulmányait illeti, mégpedig az akkori József Attila Gimnáziumban, azaz a régi és a mai Szent Imre ciszterci Gimnáziumról van szó.

Ebben a tanintézetben bűvópatakként, nem egy tanára révén, a magát népi demokratikusként megnevező rendszer ádáz negyven évében is, sok alapvető szellemi érték tovább élt, útját állva a nyugati keresztény tradíció teljes megsemmisítését zászlajára tűző nem mindennapi eszköztárral rendelkező közhatalmi törekvéseknek.

Akinek tehát füle volt és szeme, a kiállító művész mindenképpen ezek közé tartozott, gazdag, és az ő esetében elmondhatjuk azt is, hogy életre szóló szellemi hozománnyal és barátságokkal hagyhatta maga mögött iskolája falait.

Alapvető élményinek egy másik szála Portugáliához kötődik, ahol hosszú éveken keresztül keramikusként alkotott, de ahol festői fantáziáját is megragadó, képein akkor és azóta is újabb és újabb formákban megjelenő motívumot fedezett fel a paratölgy különféle alakzataiban. Az élmény számára festői feladatkén jelent meg, el kezdte keresni, majd megtalálta a megfelelő vizuális megoldást formában, színben, atmoszférateremtésben. Egyik portugál méltatója erről ezt mondta: Biai Simon István „portugál képei láttán orrunkban érezzük a forró alentejoi föld kipárolgó illatát és bőrünkön az atlanti szellő karcos érintését.” Az említett portugál régió a Tejo folyón túli, attól délre fekvő vidék kiváló földje és kivételesen gazdag ökoszisztémája mellett arról híres, hogy ott található a világ legjelentősebb paratölgytermelő területe.

Simon István tehát erről is hiteles művészi üzenetet hoz nekünk, de ennél azért sokkal többről van szó.

A művészi forma szimbolikus forma is, vagyis abban az elsődleges esztétikai megjelenésen túl mindig valamilyen eszme is kifejezést keres magának. Ha mármost a paratölgy ábrázolásokat nézzük, minden lírai hangszerelésük mellett szembetűnik azok drámai tartalma is. A művész a tölgyeket mindig törzsükön és alsó elágazásainál a parafa kéregtől megfosztva, a primer élménynek is megfelelően a pusztulás sötét színeivel ábrázolja, míg a magasabb régiókban a fák koronájának épen maradt ágaiból alkotott expresszív mintázat élénkzöld egyes esetekben szivárványos színvilágával mintegy az élet diadalát hirdeti.

A portugál termelőknek és kereskedőknek tisztos hasznót hozó nyersanyagból és táji motívumból így lesz életfa, Simon István „Magányos cédrusa”, majd egy további lépéssel a halálból új életet fakasztó Keresztfa is. És itt, az egyetemességnek ezen a szintjén a portugál „Dunántúl” azaz a Tejon túl és a pannóniai budai borvidék természeti élményeiből táplálkozó, azt átszellemítő művészet egységet alkot. A paratölgyből képzett keresztmotívum és a kordon művelésű szőlő szeszélyes rajzolatú karjaiból kirajzolódó, a Megváltó szenvedésének grünewaldi extázisát megidéző sok változatban élénk állított Kereszt a nem főáramú, (mainstream), hitvalló művésszel szembesít bennünket. Ilyenformán Simon István minden szülője, ezek, itt a kiállításon is, túlmutatnak önmagukon és a festői alkalmi élményeit tükröző, bennük megnyilvánuló életöröm a megváltott emberi élet teljességét is idézi.

Az ős-eredeti, azaz a valódi életfát, a rossz és a jó tudás fáját maga a Teremtő alkotta meg és helyezte az Éden-kert közepére.

Simon Istvánnak az őstengerrel övezett és védett, sziklás parttal kiemelkedő paradicsom-kerjébe, nem egy képen az életfává nemesített paratölgy áll és körülötte a kert lakói, van ahol a festő is ilyen, meg azok, akikről azt tartja, hogy megszenvedve megérdemelték, köztük József Attila, méltán egyik kedvenc költője, a magunk mögött hagyott évszázad egyik legmélyebb, istenkereső és a megváltás misztériumát kivételes intenzitással átélő magyar gondolkodója.

Ennél tovább most már nem léphetünk.

Adjuk át magunkat tehát a művek élvezetének!

A kiállítást megnyitom.